

שני וגע

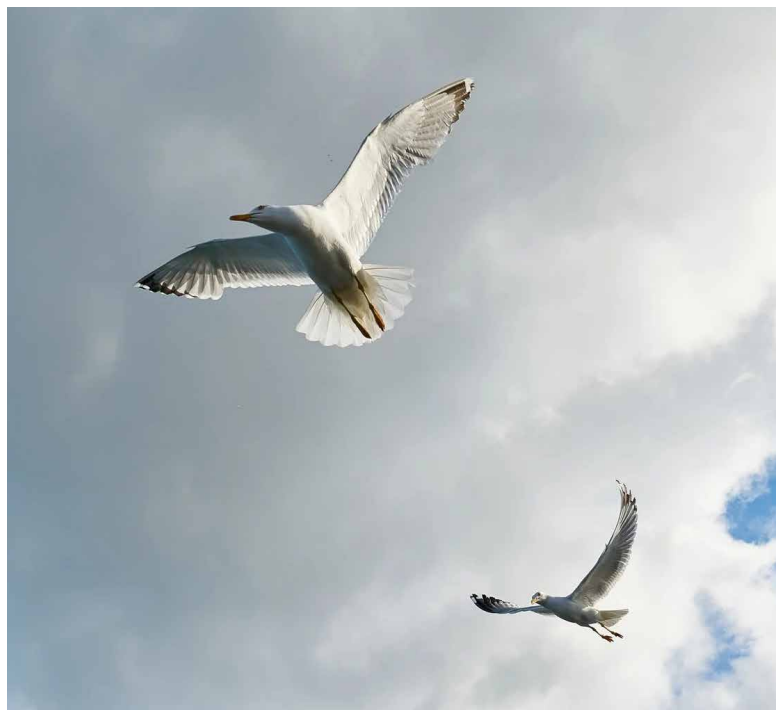


לחשוב מחדש:

12 מיתוסים
על חודש
אלול

(C) כל הזכויות שמורות לשבי רגע -
לאישה שרוצה איכות

עדיין לא רשומה?
בלחיצה פה תוכלי לעשות את זה.



בגן, המילה הזאת אמרה לי שופר. סליחות. מאזניים. ספרים שנפתחים. סוסים שנזכרים לרעוד מאוחר מדי. בבית ספר נכנס מימד של פחד. מתח. אימת הדין. בסמינר היו שירים משתפכים. הכבש עבר בסך, או שסימנו אותו בפס אדום. קשה-היום שלא חתר חתירה כשחבריו ברחו מבית האסורים. 'מכניסי רחמים הכניסו רחמינו' שזימרנו בהתלהבות וברוחב הלב על הספסלים הישנים. ואז הגיעה חתונה, ילדים, ועומס של חיים. ובאורח נס הגיעו המילים הטובות של חיה הרצברג על אלול של רחמים, של חמלה, של חיוך, של הארת פנים גדולה. אבל, בתוך הכל נשאר הרבה בלבול. שאלות ללא מענה, ללא סדר.

חיפשתי תשובות ברורות.

אחרי עמל, בדיקה, לימוד ומחשבה, נכתבו הדברים הבאים. סדר על בליל של דעות, אמירות וקושיות סביב חודש אלול ועבודתו. כמובן שהכל טיפה מהים, רק התחלה, טעימה מעוצמת הימים.

1) "בעצם, מהו אלול? זמן של פחד? זמן של עצבות על העבירות שבידינו?"

חודש אלול הוא תקופה מיוחדת לחזרה בתשובה ותיקון המעשים של כל השנה (דבר זה מופיע כבר בספרי הראשונים). אבל חשוב להוסיף - עסק התשובה בימים אלו אינו רק מחמת

לחץ לזכות ביום הדין, הסיבה לכך עמוקה יותר. ימים אלו הם **זמן מיוחד שבו מתעורר רצון ה'** לקרב כל יחיד מישראל אליו, לעזור לו להיברא מחדש בצורה שלימה יותר. מכיון שהזמן מסוגל לכפרת החטאים, לכן מומלץ לכל אחד לחזור בתשובה בזמן זה, המיוחד לניקוי אישי. שורש הדבר נמצא בכך **שמשה רבינו עסק בארבעים יום אלו בכפרת חטא העגל עד יום הכיפורים שבו הקב"ה סלח לישראל**, מאז נקבע שגם לדורות זמן זה מיוחד לריצוי וכפרה עד ליום הכיפורים שבו הקב"ה מכפר על כל חטאינו.



גם השנה הזאת, בדור האחרון, הקב"ה רוצה בי ובך ובכל אחד מישראל.

כדי לקרב אותנו ולשמח אותנו הוא נותן לנו הזדמנות להתחדש על ידי ניקוי עצמי, ודודי לי – הוא מצידו מסייע ופותח את ידו לקבל אותי ואותך באהבה.

'פחד הדין' הוא מושג הקיים לפני ראש השנה, אבל צריך להיזהר ולקחת אותו בפרופורציות הנכונות. בהמשך ננסה להבין קצת באיזה אופן יכול הפחד הזה להתקיים אצלנו.

2) "ברור שנחזור לכל החטאים והנפילות מיד בסיום יום הכיפורים, בשביל מה לנסות עוד פעם?"

לא מוטל על אף אחד להשתנות לגמרי ולהפוך למלאך, אנחנו בני אדם. האדם מורכב מעליות וירידות תמיד, "אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ). ארבעים הימים שמראש חודש אלול עד יום הכיפורים, הם זמן של ניקוי וטהרה לכל השנה הקודמת.

השנה הבאה אכן תצטרך ניקוי חדש, ולכן בעז"ה גם באלול הבא נעסוק בניקוי חוזר.

יום טוב ראשון של סוכות נקרא בדברי חז"ל "ראשון לחשבון עוונות", חכמינו לא באו לנבא פורענות על כך שישראל יתחילו לחטוא בסוכות בכל השנים, הם מלמדים אותנו את המחזוריות של סדר השנה – בחג הסוכות מתחיל בכל שנה חשבון עוונות

עד לתהליך הכפרה מר"ח אלול עד **יום הכיפורים שהוא 'קץ מחילה וסליחה לישראל' (כלשון הרמב"ם).**

3) **"הכל נכוז... אבל כתוב ברמב"ם שאדם השב בתשובה צריך להעיד עליו יודע התעלומות שלא ישוב לחטוא לעולם, אני לא שייכת לזה. אחרי יום כיפור נחזור שוב לחטאים."**

ישנה טעות נפוצה בהבנת מושג זה. כאמור, חז"ל אמרו שהיום הראשון של סוכות הוא ראשון לחשבון עוונות, אם כן זהו דבר קבוע שלמרות שחוזרים בתשובה בכל זאת חוטאים אחר כך.

עובדה זו שיוורדים למטה שוב, אינה גורעת מהחזרה בתשובה. **בשעה שאדם חוזר בתשובה הוא מגיע לדרגה גבוהה שבה הוא עומד בבירור על רצונו העצמי להיות דבוק בה' ולא לרדת למקומות נמוכים שוב.** אבל - אי אפשר לעמוד תמיד בדרגה זו, החיים בנויים מעליות וירידות. אחרי שהוא שב בתשובה הוא יורד שוב למקום שבו הניסיון גדול יותר והוא צריך להתמודד מחדש, ממילא חוזר הסיכוי שהוא ידבק ברע שוב.

העדות שהוא לא יחזור לחטא לעולם היא לא נבואה מה יהיה בעתיד, היא רק בירור על כך שבשעת התשובה הוא הגיע למקום גבוה שבו הוא בוחר בטוב ולא ברע.



המצב הזה שהעולם בנוי תמיד מירידה, חזרה בתשובה וחוזר חלילה, מפורט בספר שיר השירים שכך הוא צורת הקשר בין עם ישראל לבורא העולם, לפעמים יש התרחקות ואחר כך חוזרים.

כך גם בדרכי העולם, כשיש שניים שאוהבים זה את זה, יתכן שלפעמים יקרה משהו ביניהם ואחר כך הם יחזרו שוב. מצב זה לא מלמד על חסרון בקשר, כך הוא טבע העולם שלנו הכולל התמודדויות ושינויים תמידיים.

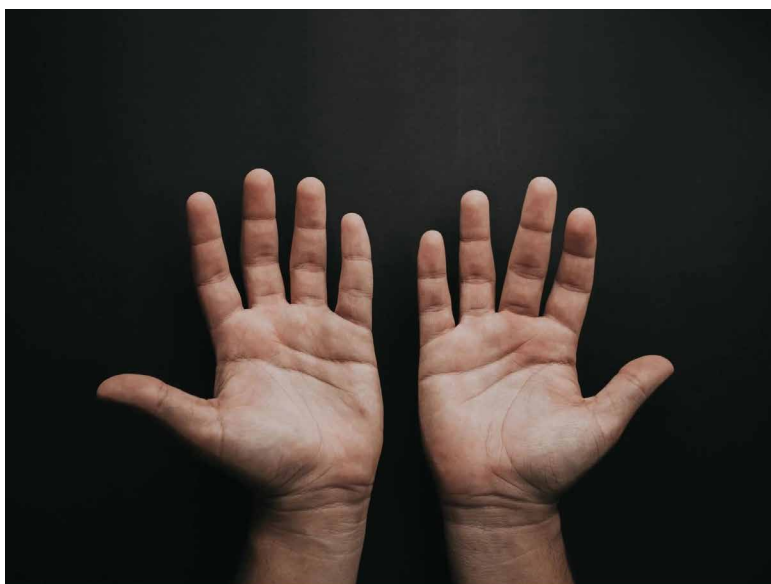
אדרבה, העובדה שאחרי הריחוק חוזרים להתחבר, מלמדת על כך שיש חיבור פנימי עמוק שלא ניתן לפירוד!

(4) "כל השנה אנחנו שקועים בהבל ולא חוזרים בתשובה, אם נזכרים רק באלול להתעורר – זוהי קטנות."

אין כאן שום טעות, לכל דבר יש את הזמן העיקרי שלו. זמן האבלות על חורבן בית המקדש הוא בתשעה באב, בשאר השנה אמנם מתפללים על זה, אבל לא נמצאים באבל. זמן השמחה העיקרי הוא באדר, ותחושת החירות מורגשת בעיקר בניסן.

כך גם עבודת התשובה שייכת בכל השנה, אבל הזמן המיוחד שלה הוא בימים אלו.

אמנם, בכל השנה צריך תמיד להתעורר ולשוב, אבל לא צריך



לקבוע את כל החיים על כך, כמו שלא צריך להיות באבל על החורבן בכל רגע. במשך כל השנה צריך להתבונן ולתקן, אבל בימים אלו כדאי וצריך להרבות בעבודה זו.

(5) "כשמנסים לעורר את 'פחד הדין' מגיעים ל'אוש ודיכאון, איך אפשר לפחד ול'הישאר' בן אדם?"

הדין של ראש השנה אמור לעורר פחד מסויים, אבל הוא גם גורם לשמחה, כמו שאמר נחמיה לעם ישראל בראש השנה: **'ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם' (נחמיה ח, י).**



אנו 'בטוחים' שיעשה לנו נס.

כדי לקבל בלב את שני הצדדים האלו נצרכת תפיסה מורכבת ועדינה, אבל גם ברובד הפשוט אפשר לחיות עם שתי הידיעות – מצד אחד להיות בדריכות לקראת המשפט שבו יכריעו את גורלי לשנה הבאה ומצד שני לשמוח בביטחון בה' שיעשה נס ויזכה אותי.

אמנם, זה אפשרי רק כשיש איזון שווה בין הצדדים, **אבל לא יתכן לתפוס את החבל רק בצד אחד!**

מי שנושא בליבו רק פחד בלא ביטחון בזכייה וחדוות ה', עלול להגיע למצב שהפחד רק ישתק אותו וייאש אותו מהתעסקות בתשובה וימי הדין. הוא דומה לאדם שבמפגש מול אויב יקפא, וממילא לא יוכל לפעול בצורה הנכונה, זהו פחד מוגזם שאין לו מקום בימים אלו כלל.

מלבד זאת המושג 'פחד הדין' המוזכר בספרי הקדמונים, פירושו יראת שמים המעוררת להתחזק ולהתקרב אל רצון ה'. בימינו כשמנסים לעורר את הפחד באופן מלאכותי, בהרבה מקרים הוא לא יראה מהדין של מעלה אלא סתם הלחצה עצמית דמיונית ללא שום תועלת.

פחד הדין האמיתי אצלינו, צריך להיות מורכב מצד אחד מביטחון ברצון ה' להיטיב לנו, ומצד שני לתפוס שאנו עומדים בדין לפני המלך הכל-יכול.

המשמעות של תפיסת הדין היא שכעת מכריעים את עתיד

חיינו, תפיסה אמורה לגרום לדריכות, רצינות, ופעולה למען זכייה בדין. הגזמה בלחץ דמיוני, גורמת לבלבול וחוסר אונים המביאים לפעולות לחוצות שאינן מועילות כלום.

6] "כל כך קשה לחיות את ה'אלוהי', איך אפשר להרגיש משהו מהיראה?"

רבי ישראל סלנטר העיד שבדורות שלפניו היו כל אנשי ישראל ביראה ופלצות בעת שנזכרו באלול, כבר בדורו של ר' ישראל נשכחה הרגשה זו והוא ניסה להחיות אותה.

בימינו ברור שאנו רחוקים לגמרי מאותה יראה פנימית שהייתה בעם ישראל באופן טבעי, ניסיון להגיע אליה באופן מלאכותי רק יזיק. הרגשות האדם צריכות להגיע באופן טבעי לפי דרגתו, כפייה עצמית של רגש זר גורמת לדמיון דרגה שקרית, ובסופו של דבר למאוס ברגש הזה. אין סיבה להיות בחודש זה בפחד ומורא סתם. מי שליבו מתעורר באמת ומגיע ליראה ויחד עם זאת לא מאבד את החיבור לה' באמון ובאהבה, שייך ליראה של אלול לפי דרגתו. **מי שלא נמצא בזה, מוטב שלא יפחיד את עצמו אלא יחבר את עצמו לעבודת ה' מתוך מקום של אהבה ושמחה, ולאט לאט יגיע לתפיסה מאוזנת ונכונה של הימים האלו.**

בנוסף, עסק התשובה לא מחייב יראה ופחד, וכפי שנראה בהמשך, יש עוד צורות להגיע לתשובה.



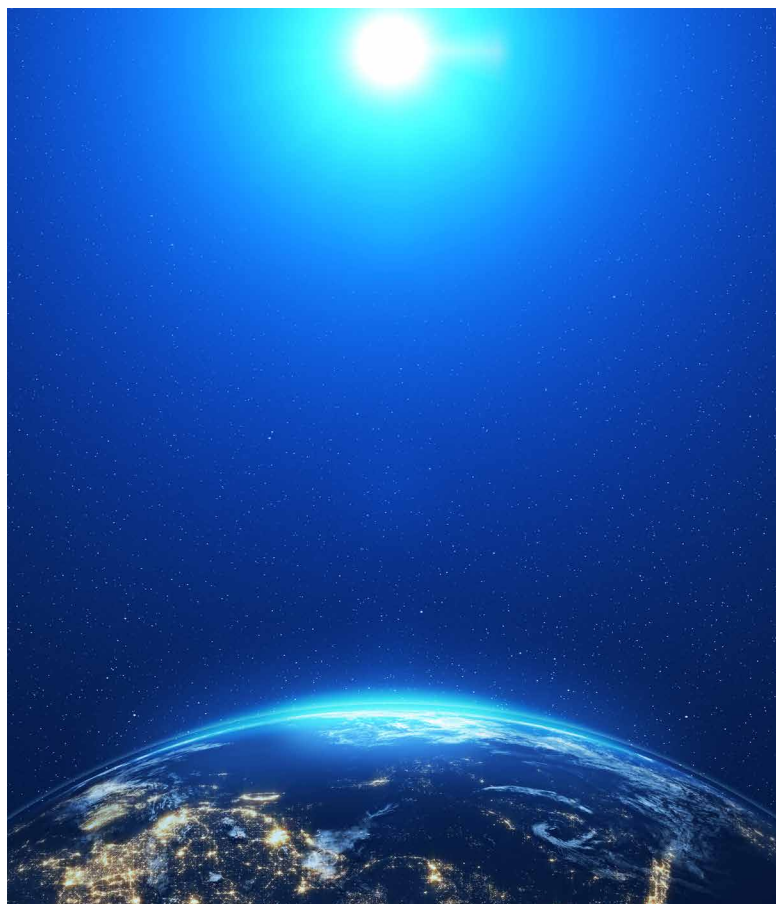
7) "א - ג - ו - ל - !!!"

אין מצוה להתעורר לתשובה על ידי שמיעת המילה 'אלול'.
לעולם עבודת ה' האמיתית נעשית רק מתוך ישוב הדעת.
ניסיון להתעוררות מזויפת על ידי הלקאה עצמית, יביא רק לבלבול והתרחקות מהחיבור לימי הדין ומצוות התשובה.
גם מי שמתעורר על ידי דברים כאלו, צריך להשתמש בהם רק **כנקודת פתיחה המעוררת אותו לקום ולעבוד.** את ההמשך צריך לעשות בכלים ריאליים ומציאותיים כפי כוחות הנפש וכפי הנתונים המיוחדים שבכל דור ודור.
ברור שצריכים התעוררויות רבות לקום ולצאת מהאדישות ולשוב בתשובה, אך מטרת ההתעוררויות הקשות היא רק להעיר, אחר כך צריך לעבוד ביישוב הדעת, שלב אחר שלב, בשמחה.

8) "תמיד לאחר יום כיפור אנו שוכחים הכל, שום 'קבלה קטנה' לא מחזיקה, כל עבודת האלול נשכחת לגמרי."

אין שום מצווה לשמר את רגשות האלול לכל השנה.

האמת היא, שזה גם לא מציאותי לחיות כל השנה בהרגשה של ימים נוראים, כמו שלא מציאותי לחיות כל השנה בשמחה של סוכות או בהודאה של חנוכה. לכל דבר יש את הזמן המיוחד



בשבילו, בפורים צריך לשמוח ובתשעה באב צריך לבכות, אין צורך ותועלת במשיכת זמן אחד על פני זמן אחר.
יש אנשים גדולים המקבלים על עצמם מעשים העוזרים להם להמשיך את החיזוק לשאר השנה, גם הם לא עסוקים בשימור רגשות אלא בהתחזקות באחיזה בדרגה הרוחנית אליה הם התעלו בתקופה זו.



העבודה על התקדמות לדרגה גבוהה יותר היא תמידית במשך כל החיים, אבל לא מכוונת בדוקא לתקופה זו. בנוסף, המדד להצלחה באלול אינו תלוי בתוצאות הגלויות בשנה הבאה.

לאחר יום כיפור אנו רגילים לעבור בבת אחת לעולם אחר לגמרי, האם זו נפילה? התשובה היא – לא. אין שום צורך להרגיש כמו בתפלת נעילה, יום כיפור נגמר ועכשיו עוסקים במצוות סוכה ולולב כדברי חז"ל. **אמנם ראוי לכל אחד להשתדל לא לבעוט אלא לעשות את המעבר בצורה רכה ומיושבת, אבל ברור שצריך לעבור למצב החדש ולא להישאר בדרגת יום הכיפורים כמלאך.**

9) "איך אפשר להצליח לחזור בתשובה? גם אחרי שאני שבה – אני מראה במחשבות של חטאים ולא משתנה באמת."

התורה מעידה על מצות התשובה - "כי קרוב אליך הדבר מאד", פסוק זה לא נאמר על צדיקי הדור אלא על אנשים חוטאים שצריכים לשוב בתשובה.

התשובה קרובה לכל אדם באשר הוא. עיקר התשובה היא החרטה בלב שבה האדם מחליף את הרצון להתחבר לחטא, לרצון המכוון להתקרב לבורא העולם.



לכל אדם יש בלב נקודה פנימית שרוצה רק בטוב האמיתי, היא לא נפגמת גם כשהלב מלא במחשבות זרות. גם אם הלב מלא עדיין בחלקי חטא, אפשר להגיע לנקודה הפנימית הטהורה. בנקודה זו האדם אומר לעצמו - למרות שיש בי צדדים פגומים בכל זאת זה לא 'אני' באמת, ה'אני' האמיתי לא רוצה בזה אלא רק להתקרב לטוב.

כל הכרה ברצון הפנימי הזה, גורמת ממילא להתנתקות מכל מחשבות החטא. בנוסף, ההסתכלות כביכול זה בעיה שנותרו בנו תאוות - היא טעות.

חז"ל מלמדים אותנו שאדם צריך לומר שהוא רוצה בבשר חזיר אלא שהקב"ה אסר אותו עליו, זאת אומרת שאנחנו בעלי גוף המתאווה לכל מיני עבירות ואנחנו צריכים לשמור



את רצון ה' למרות המחשבות שבלב, לא נדרש מאיתנו עלינו להפוך למלאכים המנושאים מעל הבלי העולם.

(10) "המחשבה על החטאים גורמת לי לדיכאון ועייפות, אין לי כח בעצמי להתרומם."

אנו רגילים לגשת לכל דבר במבט ביקורתי, מסיבה זו כל מחשבה על חטא גורמת להאשמה עצמית חמורה המביאה את האדם לידי יאוש.

בתת מודע האדם מרגיש שהוא מנותק מהאפשרות לתיקון החטא.

הרגל זה מגיע מהיצר הרע שמטרתו היא להראות לנו שאין סיכוי, התוצאה היא שאכן אנחנו לא עושים כלום...

התשובה אינה חייבת לבוא בדרך זו. כמו שהוסבר למעלה שפחד הדין אינו מציאותי בימינו כמו שהיה בדורות הקודמים – כך גם לגבי מצות התשובה.

תשובה המגיעה ביראה ופחד, מתוך העמקה ושקיעה בגנות העבירות, עלולה לשתק אותנו. לעומת זאת, אפשר לנסות להתעורר ולהתעלות בכיוון אחר. במקום לעסוק בשלילת הרע, לתת את הדגש על חיזוק הטוב. כל אדם יעשה זאת לפי דרכו; יש אפשרות לעשות זאת על ידי התבוננות ברצון ה' שנשוב אליו בכל מצב - הוא לא רוצה במות המת כי אם בשובו מדרכיו וחיה... הוא ממש מחכה שנחזור אליו.

יש אפשרות לעשות זאת על ידי הגברת תחושת הקירבה לה,

התבוננות בשפע בו אנו מצויים, בבריאה שסביבנו, בגודל משמעות המעשים של כל יהודי.

ככל שנתבונן ממבט של טוב, אהבה, וחיבור, כך נחפוץ להרחיק מעצמו את החלקים הלא טובים שבתוכנו. הנקודה העיקרית היא להתחזק מאד במציאות של הטוב והקיום, ולא במציאות החטא והרע.

תשובה כזו תבוא בדרך של אהבה ורצון. במצב כזה האדם יחפש מה הוא יכול לעשות כדי להיות טוב יותר, ולא ירגיש כבדות וייאוש בכל ניסיון לשוב.

(11) "אני מלאה מידות רעות ועוד הרבה חסרונות, איך אצליח לשוב בתשובה ולתקן את עצמי בבת אחת?"

אין צורך לעשות את כל העבודה מיד.

הגאון מוויילנא כותב שכל חיי האדם נועדו כדי שבהם הוא יתקן את מידותיו. אם כן, לא יתכן לומר שברגע הזה שבו חוזרת בתשובה אני צריכה לעקור ולתקן את כל המידות הרעות שלי, כל החיים נועדו להקיף את העבודה הזו.

האדם צריך לשוב בתשובה רק על מה שהתנהג שלא כשורה, כלומר על **חטאים מעשיים ברורים**, או על **התנהגות לקויה בענייני מידות**.

קלקול במידות הוא דווקא כשאדם התנהג בדרגה יותר

נמוכה ממה שהוא יכול להתנהג, דרגה שעדיין לא הגענו אליה – לא נתבעת מאיתנו.

את כל החסרונות שלנו ננסה להמשיך לתקן במשך שאר החיים, אבל בזמן שעושים תשובה לא עוסקים בזה, צריך רק לשוב על הירידות שהיו בעבר.

(12) "על מה אנחנו צריכים לשוב בתשובה? אנחנו מסתכלים על עצמינו בשתי גישות סותרות: מצד אחד ברור שהכל לא בסדר, אנחנו מלאים בעבירות קשות, ולזלזל במצוות, לא מכוונים בשום תפלה והכל גרוע וכו'. מצד שני אנחנו ה'חרדים' לדבר ה', מדרקקים בקיום ההלכה, מחזיקים את העולם וכו' וכו', על מה נאמר 'אשמנו בגדנו'...?"

אנחנו לא צדיקים ולא רשעים, אנחנו בינוניים.

אמת שיש בנו הרבה חלקים טובים מאד, אבל יש בנו גם דברים לא טובים.

כל אדם שינסה לבחון את עצמו, ימצא דברים מעשיים שבהם הוא התרגל לזלזל או לא לקיים באופן קבוע. מלבד זאת הדרך שבה האדם הולך, צריכה תחזוקה תמידית להשגיח שהוא עומד בדרך טובה ולא פורק אותה מעליו ונסחף אחר ההבל לא לפי מקומו האמיתי.



ככל שאנו נשטפים בהבלי העולם, דעתינו מתבלבלת ואנו שוכחים לאן אנו פונים, מה אנו רוצים באמת, במה אנחנו מאמינים, וכן שאר כל הדעות והאמונות שבלב נחסרות והולכות. אין בכך סתירה לעובדה שאת רוב המצוות אנו משתדלים לקיים, וגם הדרך שאנו הולכים בה היא טובה בבסיסה. בכל זאת תמיד יש מה לתקן ולהשלים.

"קול דודי דופק וכו', אמר הקב"ה לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו". (שיר השירים רבה ה,ג).

"יעזור השם לשבים כאשר אין יד טבעם משגת, ויחדש בקרבם רוח טהרה להשיג מעלת אהבתו". (שערי תשובה).